

Hvad bruger staten det offentlige overskud på?

Børsen den 21 augusti 2025

Det offentlige i Danmark har et enormt overskud. I juni opjusterede Finansministeriet endnu en gang overskuddet med 58 mia. kr., efter at 2024 var endt med et plus på regnskabet på 130,5 mia. kr.

Mens ordet "overskud" lyder godt, er det en ret absurd situation for økonomer. Som vi skrev i maj, bør det offentlige regnskab på langt sigt gå i nul. Når staten sparer op i så stor stil, må spørgsmålet være til hvad? Det sandsynlige svar er en blanding af ideologi, afløbsproblem og måske valgplanlægning. Den sidste vurdering af det såkaldt frie finanspolitiske råderum er 77 mia. kr. frem mod 2030. Al erfaring de sidste ti år peger på, at det nok bliver opjusteret i løbet af det næste år, og at grunden er uventet høje offentlige indtægter.

På trods af at finansministeren sælger det som gode nyheder, er der tre problemer med overskuddene: Borgernes privatforbrug lider, der stilles lave eller ingen krav til, hvad det staten bruger penge på, og statens størrelse lægger en dæmper på den realøkonomiske vækst.

Starter man med privatforbruget, er det sigende, at nationalindkomsten pr. indbygger ifølge Danmarks Statistik steg 19,6 pct. fra første kvartal 2010 til første kvartal i år, mens privatforbruget kun steg 9,1 pct. I perioden er både økonomien som helhed og statens indtægter således vokset dobbelt så hurtigt som danskernes reelle forbrugsmuligheder.

Hvad bruger staten så de "gode tider" på? Svaret er desværre, at store dele af forbruget består i at kaste gode penge efter dårlige. I 2023 smed regeringen 8,3 mia. kr. i det nødlidende flyselskab SAS, og i december brugte den 32 mia. kr. på at købe en aktiemajoritet i Københavns Lufthavn.

Der gives også 30 mia. kr. til en kapitalindsprøjtning i Ørsted - som staten ejer 50,1 pct. af - efter selskabets fejlede amerikanske investeringer, ligesom man har afsat op til 55 mia. kr. til statsstøttede havvindmøller, efter regeringens udbud af møllerne slog fatalt fejl.

Borgernes bundlinje er således, at staten over en årrække bruger 125 mia. kr. - 26.000 kr. for hver voksen dansker eller tæt på et halvt års privatforbrug - på at redde selskaber og projekter, der ikke kan stå på egne ben. Der er med andre ord tale om investeringer med et negativt økonomisk afkast for samfundet som helhed, der på overfladen øger regeringens kontrol med økonomien.

Det langsigtede problem med gigantoverskuddene bliver dermed den økonomiske vækst, når regeringen overopkræver indtægter fra borgerne og bruger dem på uproduktive investeringer.

Midlerne kunne være blevet brugt til en kombination af bedre privatforbrug og samfundsmæssigt profitable investeringer og holder dermed åbenlyst den økonomiske udvikling tilbage. Hvis planen er at bruge nogle af milliarderne i et forsøg på vinde næste valg, gør det næppe borgernes problemer mindre.

Christian Bjørnskov